

Kamila Ziółkowska-Weiss

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
Instytut Geografii

Wiejska turystyka kulturowa na przykładzie Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygielzowie

Wprowadzenie

Małopolska jest jednym z najatrakcyjniejszych pod względem turystycznym regionów Polski, mający niezwykle bogaty krajobraz kulturowy, który kształtował się przez stulecia, poprzez współistnienie na tym terenie różnorodności etnograficznej, etnicznej i wyznaniowej. To obszar o wyjątkowej kulturze duchowej i materialnej, którego mieszkańcy stworzyli fascynującą mozaikę kulturową. Celem artykułu jest przedstawienie możliwości wykorzystania Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygielzowie, prezentującego dorobek kultury ludowej mieszkańców zachodniej części Małopolski, do rozwoju wiejskiej turystyki kulturowej. Autorka za punkt wyjścia do dalszych rozważań przyjmuje fakt, że turystyka wiejska jest silnie powiązana z dorobkiem kulturowym i może przyczynić się do wzrostu zainteresowania historią, sztuką ludową i folklorem lokalnej społeczności.

Wiejska turystyka kulturowa

Turystyka wiejsko-kulturowa jest ukierunkowana na cele poznawcze, obiektami jej zainteresowania są ślady kultury życia codziennego obszarów wiejskich, istniejąca kultura wspólnoty wiejskiej, lub żywa tradycyjna obyczajowość tych obszarów (von Rohrscheidt 2008). Punktami koncentrującymi turystykę wiejsko-kulturową są szczególnie duże nagromadzenia obiektów, mogące być jej celami, a więc skanseny czy muzea regionalne ze zbiorami dotyczącymi kultury wiejskiej i ludowej. Organizowane są tam cykliczne imprezy, jak pokazy zajęć, narzędzi, maszyn, albo festyny i prezentacje tradycyjnych wiejskich

zawodów, obrzędy związane z tradycyjną oprawą świąt rodzinnych. Często te same instytucje są także organizatorami imprez kulturalnych o charakterze ludowym (festyny wiejskie, festiwale muzyki ludowej, folkowej, regionalnej), które w określone dni lub okresy przyciągają turystów.

W literaturze przedmiotu funkcjonuje wiele definicji turystyki wiejskiej. Jest to pojęcie szerokie. A. Schwichtenberg (1998) definiuje turystykę wiejską jako *rodzaj turystyki bezpośrednio wykorzystujący zasoby wsi i dóbr kulturowych*. Wielu autorów wskazuje, że turystyka wiejska obejmuje różnorodne formy wypoczynku na obszarach wiejskich, związane przede wszystkim z przyrodą, krajobrazem, dziedzictwem kulturowym, zabudową i organizowana jest tak, by nie szkodziła lokalnemu środowisku i społeczności wiejskiej i w pełni nosiła znamiona turystyki zrównoważonej (por. Sawicki, Bergiel 2005).

Turystyka wiejska, aby była jak najbardziej autentyczna, powinna:

- być organizowana na obszarach wiejskich i odosobnionych,
- odbywać się na otwartej przestrzeni, w jak najbliższym kontakcie z przyrodą oraz kulturą ludową,
- być rozwijana na małą skalę, jeśli chodzi o budynki, osiedla oraz organizacje,
- być związana z rodzinnymi przedsiębiorstwami oraz obliczona na długi czas,
- charakteryzować się dużą różnorodnością zarówno środowiska, jak i historii, kultury, gospodarki (Gaworecki 2007).

Wiejskiej turystyki kulturowej nie należy utożsamiać z agroturystyką, która stanowi formę turystyki wypoczynkowej oraz często jest skierowana do indywidualnych osób. Turystyka na obszarach wiejskich opiera się głównie na poznawaniu śladów życia codziennego obszarów wiejskich. A. Mikos von Rohrscheidt (2008, s. 102–103) zwraca uwagę na fakt, że wyjazdy na te tereny, których motywem przewodnim jest kultura, są krótkie, głównie jednodniowe. W związku z tym definiuje turystykę kulturową obszarów wiejskich jako *te przedsięwzięcia o charakterze turystycznym, dla których głównym celem jest miejsce lub obszar mało zurbanizowany, a pierwszorzędnym motywem jej podjęcia jest chęć zapoznania się z żywą kulturą lub relikami dawnej kultury tego miejsca lub obszaru* (Mikos von Rohrscheidt 2008). Z kolei K. Buczkowska (2008, 56) określa, iż celem wiejskiej turystyki kulturowej jest *poznanie dziedzictwa kulturowego i kultury współczesnej wybranego regionu, wsi lub małego miasta, a więc określonej grupy etnicznej bądź narodowej, a czasami kilku grup wspólnie. Dziedzictwo będące przedmiotem zainteresowania turystów obejmuje: styl budownictwa mieszkalnego, zabytki architektury (sakralnej, przemysłowej, gospodarczej), miejsca pamięci, elementy twórczości ludowej (sztuka, rzemiosło, muzyka, taniec), kuchnię regionalną, tradycję i obrzędy, gwarę, biografie działaczy lokalnych, imprezy miejscowe o różnej tematyce*.

Program wiejskiej turystyki kulturowej obejmuje:

- zwiedzanie obiektów zabytkowych (np. skansenów, kuźni, kościołów, młynów, muzeów regionalnych itp.);
- uczestnictwo w wydarzeniach, zarówno sakralnych, jak i świeckich (np. dożynkach, odpustach, festynach, jarmarkach);
- przyglądanie się pracy rzemieślników, twórców ludowych, uczestniczenie w powstawaniu wyrobów rękodzieła (np. plecionkarstwa, haftu, rzeźby, garncarstwa);
- udział w imprezach folklorystycznych, zabawach ludowych;
- zapoznanie się z legendami, opowieściami ludowymi;
- obserwacja, a także sporządzanie potraw regionalnych (np. pieczenie chleba, przygotowywanie przetworów);
- degustacja potraw regionalnych (Jędrysiak 2010).

Idea powstania muzeum na wolnym powietrzu

Ideą czy też istotą muzealnictwa jest ochrona przedmiotów, które nie są już powszechnie używane. Ochrona obiektu może przybrać dwie formy, tzn. po pierwsze można zabytek przenieść w inne miejsce niż jego pierwotna lokalizacja, bądź pozostawić obiekt w jego naturalnym środowisku, czyli ochrona *in situ* (Żygulski 1982). J. Czajkowski określił muzeum na wolnym powietrzu jako *placówkę dydaktyczno-wychowawczą organizowaną na podstawach naukowych, celowo, z zabytkowych i typowych obiektów budownictwa i architektury oraz innych okazów związanych z tradycyjną kulturą wiejską, małomiasteczkową, robotniczą i dworską lub obiektów techniki i przemysłu. Muzeum na wolnym powietrzu powstaje przez przenoszenie obiektów na określone miejsce lub pozostawienie ich i zabezpieczenie na miejscu. Muzeum na wolnym powietrzu dąży poprzez swe ekspozycje do odtworzenia dawnych warunków życia i pracy oraz przemian kulturowych i społecznych* (za: Żygulski 1982). Pojęcie *skansen* zostało przejęte z języka szwedzkiego. Po raz pierwszy użyto tego terminu na określenie muzeum na wolnym powietrzu, które powstało na wyspie Djurgården w miejscu dawnego poligonu wojskowego, gdzie znajdowały się okopy (po szwedzku *skansenem*). Określenie stało się bardzo popularne zarówno w Polsce, jak i krajach słowiańskich i jest często używane jako potoczna nazwa muzeum na wolnym powietrzu.

Nie od razu zaczęto tworzyć skanseny gromadzące zbiory kultury ludowej. Idea tworzenia skansenów zrodziła się w wielu krajach europejskich. Początkowo, szczególnie w krajach południowej i zachodniej Europy, gromadzono zbiory pochodzące ze starożytności do XVIII w., mniej ceniąc wytwory kultury ludowej. Natomiast w Europie Północnej zwrócono się ku rezerwatom chroniącym kulturę ludową. Obiekty te nie zawierały dużych kolekcji, ale wyłącznie architekturę ludową, nienaruszającą ich naturalnego środowiska (Pelczyk 2002).

Skanseny w Polsce

Zadaniem muzeów skansenowskich jest prezentowanie zabytkowych zabudowań mieszkalnych, gospodarczych, sakralnych, przemysłowych z pełnym wyposażeniem. Obiekty ukazane są w krajobrazie naturalnym jak najbardziej zbliżonym do autentycznego. Na terenie skansenów odbywają się liczne imprezy plenerowe, podczas których jest prezentowane codzienne życie mieszkańców wsi, połączone z występami zespołów folklorystycznych, straganami z ludowym rękodziełem, kuchnią lokalną (Woźniczko, Orłowski 2007).

Idea tworzenia muzeów skansenowskich na ziemiach polskich posiada długą tradycję. Jej początków można doszukiwać się już w 1802 r., za sprawą Hugona Kołłątaja, który pisał o konieczności poznania obyczajów, budownictwa, mowy, ubioru, życia społeczeństwa polskiego (Midura 1978). Jednym z głównych celów tworzenia projektów placówek muzealnych o charakterze etnograficznym było zachowanie tożsamości narodowej, krzewienie patriotyzmu oraz kultywowanie tradycji, które miały pomóc w stawianiu oporu zaborcom (Midura 1978). Pierwsze muzeum na wolnym powietrzu powstało w 1906 r. we Wdzydżach Kiszewskich, dzięki staraniom Izzydora Gulgowskiego i jego żony Teodory. Początkowo obiekt nosił nazwę Muzeum Kaszubskie i prezentował jedną XVIII-wieczną chatę zakupioną od miejscowego rolnika Michała Hince (www.skansenkurpiowski.republika.pl). Podczas II wojny światowej większość muzeów oraz zabytków została praktycznie doszczętnie zniszczona. Na przykład Skansen Kurpiowski został zrównany z ziemią,

a zabytkowa chata we Wdzydzach pełniła funkcję kwatery wojskowej. Ożywienie i zainteresowanie ochroną muzeów na wolnym powietrzu nastąpiło w 1958 r., kiedy Polska przyjęła deklarację ICOM, której jednym z głównych celów było utworzenie łańcucha placówek muzealnych pod gołym niebem w całej Europie (Lasowa 2007). Kolejnym krokiem mającym na celu opiekę nad tymi zabytkami było uchwalenie *ustawy o ochronie dóbr kultury* (15.02.1962 r.), w której zwrócono uwagę na szczególną ochronę obiektów etnograficznych. W latach 1950–1978 powstało aż 19 muzeów skansenowskich, m.in. wspomniany już Kaszubski Park Etnograficzny (przywrócono do działalności), Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej, Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku (Midura 1978). Do najbardziej znanych i największych muzeów na wolnym powietrzu w Polsce należy m.in. wspomniane wyżej Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, które jest rekonstrukcją dawnej rybackiej wsi. Do najciekawszych muzeów na wolnym powietrzu zalicza się Muzeum Wsi Radomskiej, które ciągle rozszerza swoją ekspozycję (obecnie 60 obiektów; a następne 30 czeka na montaż). Popularnym skansenem jest też Muzeum Wsi Kieleckiej w Kielcach – Tokarni. W założeniu ma prezentować 80 obiektów, obecnie już 30 jest dostępnych. Skansen ten przedstawia warsztaty rzemieślników, m.in.: szewca, kowala, stolarza, jest tam również prezentowana apteka z XIX w. (Jędrzyak 2010).

Polskie muzealnictwo skansenowskie stanowi małą, ale istotną część z ponad 2 tys. muzeów w Europie (Lasowa 2007). Zarówno w Europie, jak i w Polsce prezentowana jest nie tylko kultura chłopska, ale również dworska, a nawet małych miasteczek. Wszystko to odtwarza wygląd dawnego budownictwa ludowego, współgrając z otaczającą budynki zielenią (Lasowa 2007). Polskie muzea na wolnym powietrzu prezentują cenne dziedzictwo regionalnej architektury wiejskiej. Są one rodzajem rezerwatu naturalnego, przyrodniczo-kulturowego środowiska życia człowieka (Świąch 2009, 62). To nic innego jak kapitał narodowy, świadczący o bogactwie polskiej różnorodności regionalnej. Skanseny stały się przekąźnikiem regionalnej tradycji, mającej na celu kultywowanie dziedzictwa kulturowego wsi.

Aktualnie w Polsce znajduje się ponad 140 muzeów z ekspozycją etnograficzną, w tym ponad 80 placówek typu skansenowskiego. W sumie gromadzą one ponad 600 tys. eksponatów. Największą liczbę placówek muzealnych tego typu posiadają województwa małopolskie (18) oraz lubelskie (17).

Największa liczba muzeów skansenowskich znajduje się w województwie małopolskim (15 placówek), co ma niewątpliwie związek z dużą liczbą pozostałości budownictwa ludowego w karpackich wsiach, oraz w wielkopolskim (11 placówek) ze względu na duże rolnicze tradycje regionu (np. Skansen Pszczelarstwa w Swarzędzu).

Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie

Muzeum – Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie i Zamek Lipowiec zostało utworzone 01.01.2007 r., na bazie Skansenu i Zamku Lipowiec, wydzielonych ze struktur Muzeum w Chrzanowie. Początki tego parku etnograficznego sięgają 1968 r., kiedy to u podnóża góry w Babicach z ruinami średniowiecznego zamku Lipowiec zaczęto budować park etnograficzny, a wraz z zabezpieczeniem zamku w formie trwałej ruiny i udostępnieniem go dla ruchu turystycznego, 7 kwietnia 1970 r. powołano przy Muzeum w Chrzanowie oddział „Ruiny Zamku Lipowiec – Park Etnograficzny”.

Skansen udostępniono do zwiedzania 15 października 1973 r., wówczas liczył on 3 obiekty. Dziś na terenie skansenu o powierzchni 5,3 ha znajduje się 25 cennych zabytków budownictwa drewnianego, nie licząc małej architektury. W malowniczym terenie znajdują się zagrody chłopskie z sadami i ogródkami kwiatowymi, obiekty związane z wiejską produkcją rzemieślniczą, kościół z dzwonnica, zespół małomiasteczkowy i inne przykłady architektury wsi nadwiślańskiej. Do zespołu małomiasteczkowego, zlokalizowanego w zachodniej części Parku, należą: dom podcieniowy z Alwerni (z 1825 r.), w którym znajduje się dziś sklep z pamiątkami, dom o charakterze podmiejskim przeniesiony z Chrzanowa (z 1804 r.) wyposażony w warsztat garncarski, spichlerz dworski pochodzący z Kościelca (z 1789 r.) służący jako miejsce wystaw czasowych oraz karczma z Minogi (XIX w.) z regionalną kuchnią. Z zabudowań wiejskich warto wymienić m.in. modrzewiową chałupę sołtysią z Przegini Duchownej (z 1862 r.), z bogatym wnętrzem wyposażonym w oryginalne sprzęty, dom bogatego chłopa z Przeciszowa (z 1843 r.) z klasą wiejskiej szkoły i warsztatem wilkiniarskim, tworzący zagrodę ze stodołą ośmioboczną i chlewikiem z Kaszowa, malowany dom z Podolsza (z 1862 r.). We wschodniej części skansenu znajduje się zagroda w typieokołu, przeniesiona ze Staniątek, a pochodząca z 1855 r. (<http://www.mnpe.pl/>).

Najstarszym obiektem w skansenie jest kościół z Ryczowa z 1623 r. z oryginalnym wyposażeniem pozyskanym wraz z obiektem. Są to m.in. trzy ołtarze, w tym główny o wystroju barokowym z obrazem Podwyższenia Krzyża Świętego, piękna polichromia z 1930 r. projektu Jerzego Fedkowicza, ucznia Józefa Mehoffera i cenne organy. W obrębie murów stoi dzwonnica z Nowej Góry (1778 r.), a w ich sąsiedztwie budynek plebanii i XVIII-wieczne: spichlerz plebański z Tenczynka i stodoła ośmioboczna z Regulic. Obraz wsi nadwiślańskiej uzupełniają: olejarnia z Dąbrowy Szlacheckiej z oryginalnymi stępami i prasą, kuźnia z Liszek i młyn wodny z Sadka z izbą kurną (w fazie wyposażania), pochodzący z końca XIX w. Najbardziej okazałym obiektem Skansenu jest Dwór z Drogini z 1730 r., zrekonstruowany w latach 2002–2006 w wyniku współpracy finansowej Województwa Małopolskiego, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz wszystkich gmin powiatu chrzanowskiego. Obiekt ten, oprócz stałej ekspozycji wewnątrz typowego dworu polskiego, pełni także funkcję konferencyjną i koncertową oraz mieści administrację Muzeum.

W dniu 31 stycznia 2011 r., decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum – Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie i Zamek Lipowiec został wpisany pod numerem 104 do Państwowego Rejestru Muzeów, prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Imprezy plenerowe na obszarze skansenu

O muzeach na wolnym powietrzu w przeszłości mówiono, że są to obiekty „martwe”, które poza ekspozycją architektoniczną nie wnoszą żadnych nowych wartości. Sytuacja ta zmieniła się w latach 70. XX w. Wówczas coraz częściej zaczęto organizować na terenie skansenów różnego rodzaju imprezy. Uświadomiono sobie bowiem, że sama stała ekspozycja nie wystarczy, aby skansen był konkurencyjną placówką muzealną. Doskonałym pretekstem do ożywienia skansenów stały się zwyczaje, obyczaje oraz obrzędy, w które obfituje polska tradycja. W ostatnich latach oferta turystyczna tych muzeów staje się coraz bardziej atrakcyjna. Jedną z najbardziej popularnych imprez, jakie odbywają się w placówkach skansenowskich, jest tzw. „żywy skansen”. W ich trakcie turyści mają nie tylko możliwość obserwacji codziennego życia mieszkańców wsi, ale przede wszystkim mogą wziąć udział

w ich codziennych obowiązkach. Organizowane są bowiem pokazy funkcjonowania dawnych urządzeń, które w przeszłości były powszechnie przez społeczeństwo używane do przygotowania pożywienia, sporządzania przetworów czy służące podczas prac polowych. Motywem przewodnim wszystkich imprez plenerowych w muzeach skansenowskich jest zaprezentowanie różnych aspektów kultury ludowej z uwzględnieniem przemian, jakie zachodziły w życiu wsi. Program imprez uzupełniają występy zespołów folklorystycznych, kiermasze z rękodziełem ludowym czy wiejskimi jadłami. W 2012 r. w skansenie w Wygiełzowie odbyły się m.in.: Małopolskie Dni Dziedzictwa Kulturowego, Przegląd Zespołów Obrzędowych „Po krakowsku”, Konkurs Potraw Regionalnych „Przy chłopskim stole” ETNOmania – Wielkie Warsztaty Regionalne w Wygiełzowie, Powiatowe Święto Miodu „Miodobranie pod Lipowcem”, Ziemniaczysko pod Lipowcem, Tradycyjny Odpust „Pod czerwoną jarzębiną”, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej.

Ocena atrakcyjności turystycznej Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygiełzowie

W celu poznania opinii uczestników ruchu turystycznego na temat atrakcyjności kulturowej skansenu w Wygiełzowie autorka przeprowadziła badania ankietowe. Ankieta składała się z 15 pytań, w tym dwóch otwartych. Badania przeprowadzono 24 czerwca 2012 r. oraz 26 sierpnia 2012 r., w dniach, w których na terenie obiektu nie odbywały się żadne plenerowe imprezy. Badana grupa liczyła 100 osób (mieszkańców Polski), była zróżnicowana pod względem płci, wykształcenia respondentów oraz rodzajów podejmowanej aktywności zawodowej.

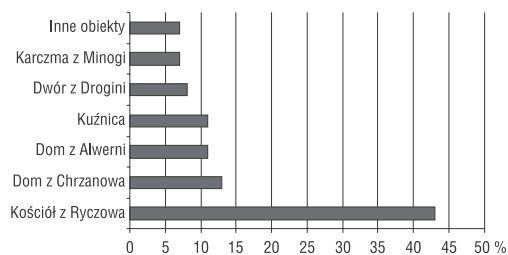
Na podstawie szczegółowej analizy odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie można dojść do następujących wniosków.

Zdecydowana większość (94%) ankietowanych oceniła skansen jako atrakcyjny (6% nie potrafiło go ocenić). Spośród wszystkich obiektów na terenie skansenu największym zainteresowaniem turystów cieszył się Kościół z Ryczowa (43%). Na kolejnych miejscach znalazły się: Dom z Chrzanowa (13%), Dom z Alwerni (11%), Kuźnica (11%), Dwór z Drogini (8%) oraz Karczma z Minogi (7%).

Respondenci wskazywali, że na atrakcyjność skansenu wpływa także środowisko przyrodnicze. Dla 67% respondentów walory przyrodnicze skansenu i okolic są atrakcyjne, a dla 25% – przeciętne.

Stosunkowo pozytywnie została oceniona także infrastruktura turystyczna. Około 15% ankietowanych oceniło stan jej rozwoju jako bardzo dobry, 68% – jako dobry, a jedynie jedna osoba odpowiedziała, że jest on niewystarczający.

Motywacje turystów odwiedzających Nadwiślański Park Etnograficzny są dość zróżnicowane. Dla 38% ankietowanych główną przyczyną przyjazdu do skansenu była chęć zwiedzenia Zamku Lipowiec, który formalnie znajduje się poza obszarem skansenu

Ryc. 1. Najatrakcyjniejsze obiekty na terenie skansenu w opinii turystów

Źródło: badania własne.

i reprezentuje inny typ walorów kulturowych (ruiny średniowiecznego zamku). Sam skansen stanowił główny cel przyjazdu dla 21% odwiedzających. W pozostałych przypadkach jako powód odwiedzin wskazywano najczęściej chęć uczestnictwa w imprezie plenerowej (4%) lub zwiedzenie wystawy we Dworze (2%). Należy podkreślić, że dla 37% respondentów istotne były też inne powody przyjazdu, m.in. chęć spędzenia wolnego czasu ze znajomymi w atrakcyjnym miejscu. Ze względu na lokalizację skansen i jego otoczenie stanowi doskonały cel kilkugodzinnych wycieczek mieszkańców pobliskich miast: Chrzanowa, Wadowic, Zatoru, Oświęcimia, Andrychowa i Trzebini. Magnesem przyciągającym odwiedzających jest także działająca przy skansenie Karczma Regionalna, w której są serwowane produkty tradycyjnej kuchni.

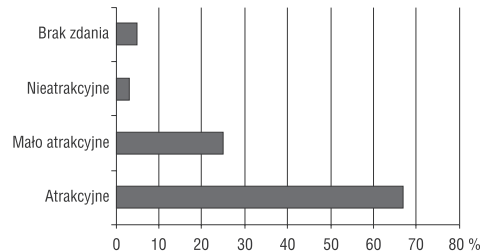
Duże znaczenie w kształtowaniu atrakcyjności skansenu mają odbywające się tam wydarzenia kulturalne. Ponad połowa respondentów wskazała, że uczestniczyła w nich, a najczęściej wymieniano:

- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej (14% badanych),
- Przegląd Zespołów Obrzędowych „Po krakowsku” (9% badanych),
- Złot Wiedźm i Czarownic (8% badanych),
- Turniej Rycerski (7% badanych)
- „Miodobranie pod Lipowcem” (6% badanych),

Prawie wszyscy zwiedzający (95%) uważają, że skansen jest wart polecenia znajomym oraz rodzinie. Skansen dla zwiedzających jest na tyle ciekawy, że 90% ankietowanych przyjechałoby do Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego ponownie.

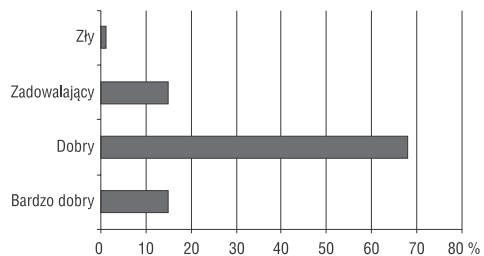
Jedno z otwartych pytań w ankiecie dotyczyło tego, co ankietowani uważają za atrakcyjne w skansenie w Wygielzowie. Odpowiedzi były następujące:

- można zobaczyć, jak żyli ludzie w dawnych czasach, ilustracje w książkach nie dostarczają tych wrażeń,
- można miło spędzić czas z rodziną w ciszy i spokoju,
- niewiele jest miejsc z taką różnorodnością prezentowanych obiektów,
- przypomina dzieciństwo,
- można przenieść się w czasie i zobaczyć, w jakich warunkach żyli nasi przodkowie,
- budzi zainteresowanie tym, czym na co dzień się nie interesuję,
- doskonała lekcja historii dla dzieci, które są wychowywane w dobie Internetu i komputerów,

Ryc. 2. Ocena atrakcyjności środowiska przyrodniczego na obszarze skansenu i w jego otoczeniu

Źródło: badania własne.

Ryc. 3. Ocena stanu zagospodarowania turystycznego

Źródło: badania własne.

- znajduje się wiele chat dobrze wyposażonych w ludowe przedmioty,
- warto poznać kulturę, jaka istniała wieki temu na terenie Małopolski,
- można się dużo dowiedzieć o historii i etnografii regionu,

Głównym czynnikiem, który przemawia na rzecz atrakcyjności turystycznej skansenu według turystów jest więc możliwość przeniesienia się w czasie i zobaczenia, w jakich warunkach żyli nasi przodkowie.

Zakończenie

Podsumowując, można stwierdzić z całą pewnością, że wiejska turystyka kulturowa ma szanse rozwoju, zarówno w skali kraju, jak i regionu. Obecnie obserwuje się wzmożone zainteresowanie obszarami wiejskimi. Jedną z przyczyn jest chęć kultywowania przez polskie społeczeństwo tradycji regionalnych i narodowych, pozwalających zachować tożsamość narodową i etnograficzną, tak ważną we współczesnym świecie. W związku z coraz większym zainteresowaniem turystycznymi wyjazdami o charakterze kulturowym, muzea na wolnym powietrzu stanowią doskonale miejsce do takich właśnie podróży. Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie jest swego rodzaju rezerwatem kulturowego środowiska człowieka, gdzie (oprócz budownictwa ludowego) są prezentowane sprzęty używane przez mieszkańców wsi, które ułatwiały im codzienne życie. Jak wynika z przeprowadzonych ankiet, ponad połowa ankietowanych brała udział w imprezach organizowanych na terenie skansenu, co świadczy o dużym zapotrzebowaniu na tego rodzaju aktywność kulturową.

„Poznaj samego siebie”, słowa wypowiedziane przez Artura Hezaliusa w XIX w. do odwiedzających pierwsze muzeum na wolnym powietrzu w Europie, są wciąż aktualne. Takie miejsca pozwalają zachować pamięć o naszych korzeniach, tak ważnych w dobie globalizacji (Zakrzewska 2011).

Literatura

- Błaszcyk S. (red.), 1972, *Muzea skansenowskie w Polsce*, Poznań.
- Buczowska K., 2008, *Turystyka kulturowa. Przewodnik metodyczny*, Wyd. AWF w Poznaniu, Poznań.
- Czajkowski J., 1984, *Muzea na wolnym powietrzu w Europie*, Rzeszów-Sanok.
- Garowecki W., 2007, *Turystyka*, PWE, Warszawa.
- Jackowski A., 2002, *Polska sztuka ludowa*, Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- Jędrysiak T., 2010, *Wiejska turystyka kulturowa*, PWE, Warszawa.
- Krasny P., Ziarkowski D. (red.), 2009, *Sztuka i podróżowanie*, 2009, Proksenia, Kraków.
- Kruczek Z., 2007, *Polska. Geografia atrakcji turystycznych*, Proksenia, Kraków.
- Maluskiewicz P., 1995, *Między legendą a historią*, Poznań.
- Mikos von Rohrscheidt A., 2008, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*, Gniezno.
- Mokras-Grabowska J., 2007, *Kultura ludowa w polskiej turystyce – autentyczność czy komercja?* [w:] A. Stasiak (red.), *Kultura i turystyka razem czy oddzielnie?*, Łódź.
- Orłowski D., Woźniczko M., 2007, *Pokazy wyrobu tradycyjnych produktów żywnościowych w ofercie turystycznej muzeów skansenowskich*, Biuletyn Stowarzyszenia Muzeów na Wolnym Powietrzu w Polsce, Nowogród, 10.
- Palich P., 2003, *Dziedzictwo kulturowe jako czynnik rozwoju turystyki w regionie*, Problemy Turystyki i Hotelarstwa, 2.

- Pelczyk A., 2002, *Wielkopolski Park Etnograficzny. Między tradycyjną wsią a teorią i praktyką skansenologiczną*, Poznań.
- Sawicki B., Bergiel J., 2005, *Uwarunkowania rozwoju turystyki związanej z obszarami wiejskimi*, Biała Podlaska.
- Szwichtenberg A., 1998, *Planowanie turystyki wiejskiej w Polsce i na świecie*, Turyzm, 1.
- Zakrzewska J., 2011, *Wiejska turystyka kulturowa na przykładzie Wielkopolskiego Parku Etnograficznego w Dziekanowicach*, Turystyka Kulturowa, 7.
- Żygulski Z., 1982, *Muzea na świecie. Wstęp do muzealnictwa*, PWN, Warszawa.

Strony internetowe:

<http://www.mnpe.pl/>

www.wiltewia.republika.pl

